

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

30. september 2010

Kommissionens forslag til Rådforordning "Om statsstøtte til fremme af lukning af urentable miner" – KOM(2010) 372 af 20. juli 2010

Resumé

Støtten til EU's kulindustri er reguleret i kulforordningen, der udløber den 31. december 2010. Fra 1. januar 2011 vil medlemsstater, der ønsker at yde støtte til kulindustrien, derfor kun kunne yde støtte inden for de generelle statsstøtteregler. Kommissionen vurderer, at nogle medlemsstater med kulforordningens udløb vil være tvunget til at lukke visse kulminer. Idet kulminerne er koncentreret i bestemte regioner og som følge af, at op til 100.000 jobs kan blive berørt, vurderes lukningerne at kunne få betydelige sociale konsekvenser. Hertil kommer, at lukning af en mine bl.a. kræver en række foranstaltninger af miljømæssig karakter for at retablere produktionsområdet.

Kommissionen stiller på denne baggrund forslag om en rådforordning, der efter den 31. december 2010 skal give medlemsstater mulighed for at træffe foranstaltninger med henblik på at afbøde de sociale, regionale og visse miljømæssige følgevirkninger af lukninger af urentable miner. Kommissionen lægger op til en gradvis udfasning af statsstøtten til de urentable miner frem til 1. oktober 2014, hvor de urentable kulminer, der har modtaget statsstøtte, skal være lukket.

Kommissionens forslag blev drøftet i konkurrencegruppen den 21. september 2010 og er sat på Rådsmødet den 10. december 2010 til vedtagelse (foreløbig). Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes endvidere ikke at have statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for dansk ret. Medlemsstaterne fordeler sig i grove træk i to grupperinger. Den ene gruppe udviser klar skepsis over for forslaget, der vurderes at have for store sociale konsekvenser i de berørte regioner på grund af en for hurtig afvikling af støtten. Den anden gruppe støtter en udfasning af støtten inden for de 4 år, som Kommissionen foreslår, mens en mindre gruppe lande principielt er imod sektorstøtte og prioriterer et fokus på en ambitiøs energipolitik uden brug af fossile brændstoffer.

1. Baggrund og indhold

Kommissionen har den 20. juli 2010 fremsat forslag til Rådforordning om statsstøtte til fremme af lukning af urentable kulminer.

Forslaget har hjemmel i artikel 107, stk. 3, litra e, i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (Lissabontraktaten). Efter denne bestemmelse træffer Rådet på forslag af Kommissionen (med kvalificeret flertal) afgørelse om støtte, der kan betragtes som forenelig med det indre marked. Efter bestemmelsen skal Europa-Parlamentet ikke inddrages.

Europa-Parlamentet har imidlertid taget sagen op af egen drift, og der vil den 9. november 2010 være afstemning om parlamentets rapport i Udvalget for Økonomi og Valuta (ECON). Herefter er der planlagt afstemning om sagen i Europa-Parlamentet den 23. – 24. november 2010.

Sagen er sat på dagsordenen på Rådsmødet den 10. december 2010 til vedtagelse (foreløbig).

Støtten til EU's kulindustri er reguleret i kulforordningen, der har fundet anvendelse siden den 24. juli 2002, og afløste EKSF-traktaten, der udløb den 23. juli 2002. Kulforordningen tillader lukningsstøtte, driftstilskud, investeringsstøtte og støtte til gamle forpligtelser (omkostninger, som skyldes rationalisering og omstrukturering af kulindustrien, som ikke berører produktionsomkostningerne) under forudsætning af, at støtten er degressiv, og at medlemsstaterne medtager minerne i en plan for sikring af adgangen til kulreserverne, som skal godkendes af Kommissionen. Kulforordningen udløber den 31. december 2010.

Fra 1. januar 2011 vil medlemsstater, der ønsker at yde støtte til kulindustrien derfor som udgangspunkt kun kunne yde støtte til sektoren inden for rammerne af de generelle statsstøtteregler. De generelle statsstøtteregler indeholder mere begrænsede muligheder for at yde støtte til kulindustrien end den gældende kulforordning, særligt for så vidt angår lukningsstøtte.

Kulproduktionen i EU er geografisk lokaliseret i enkelte lande (f.eks. Polen, Tyskland og Spanien) og inden for disse lande i særlige regioner. Nogle medlemsstater har meget høje produktionsomkostninger sammenholdt med de nuværende og forventede verdensmarkedspriser og har derfor en kulproduktion, som er urentabel i dag og sandsynligvis i fremtiden. Når kulforordningen udløber, vil nogle medlemsstater efter Kommissionens vurdering være tvunget til at lukke deres kulminer og søge at afbøde de sociale og regionale følger af lukningen. På grund af koncentrationen i visse regioner kan lukningerne få betydelige sociale konsekvenser for visse regionale arbejdsmarkeder. Kommissionen vurderer, at op til 100.000 arbejdspladser kan blive berørt, såfremt arbejdspladser i forbundne industrier medregnes.

Kommissionen påpeger endvidere, at lukning af en mine kræver en række foranstaltninger af miljømæssig karakter for at retablere produktionsområdet.

Kommissionen har analyseret en række valgmuligheder til løsning af denne problemstilling, herunder en forlængelse af den eksisterende kulforordning i 10 år til udgangen af 2020. Kommissionen har forkastet denne løsningsmodel med den begrundelse, at kulforordningens bestemmelser er for svage til at sikre en effektiv omstrukturering af kulindustrien. De samme miner kan derfor efter Kommissionens vurdering også være urentable om 10 år, og en forlængelse af kulforordningens anvendelsesperiode vil dermed blot indebære at løsningen af problemet udskydes.

Kommissionen henviser endvidere til, at det lille bidrag, som den subventionerede (offentligt støttede) stenkul yder til EU's samlede energimix, ikke længere berettiger til opretholdelse af støtteforanstaltninger for at sikre energiforsyningen på EU-plan. Samtidig vil en fortsat støtte til urentable kulminer være uberettiget i forhold til Unionens målsætninger om at fremme vedvarende energikilder og fossile brændsler med lavere kulstofindhold til elproduktion. De støttekategorier, der er tilladt ifølge kulforordningen bør derfor ikke videreføres på ubestemt tid.

På baggrund af en vurdering af en række alternative løsningsmodeller har Kommissionen vedtaget det foreliggende forslag til en rådsforordning, der med virkning fra den 1. januar 2011, vil give medlemsstaterne mulighed for effektivt at kunne afbøde de eventuelle negative virkninger af minelukninger som følge af udfasningen af støtten. Forslaget fokuserer på de negative virkninger, som udfasningen medfører på det sociale og miljømæssige område, samtidig med at konkurrenceforvridninger på det indre marked begrænses mest muligt.

På denne baggrund foreslår Kommissionen en sektorspecifik støtteordning, der skal betragtes som en overgangsordning, indtil de generelle statsstøttere regler finder fuldstændig anvendelse inden for (sten)kulsektoren. Udover de muligheder, som de generelle statsstøttere regler frembyder, giver forslaget mulighed for at erklære to former for støtte til stenkulindustrien forenelig med fællesmarkedet: lukningsstøtte og støtte til dækning af ekstraordinære udgifter.

Forslaget er udarbejdet i anerkendelse af, at minelukninger har en social følgevirkning, der er koncentreret på nogle få regioner i EU, hvilket nødvendiggør en passende overgangsperiode, hvor den fortsatte driftsstøtte på hensigtsmæssig vis gradvist udfases. I lyset af den økonomiske og finansielle krise og Kommissionens erklærede mål om at sætte større fokus på den sociale dimension i europæisk politik sigter forslaget mod at give medlemsstaterne mulighed for at lindre de sociale og regionale virkninger af minelukninger samt bidrage til at fremme den sociale samhørighed i Europas regioner. Samtidig søges der gennem betingelsen om degressiv støtte i begrænset form til produktionsanlæg, der uigenkaldeligt skal lukkes, at begrænse konkurrenceforvridningen på det indre marked mest muligt. Endelig søges det gennem kravet om, at medlemsstaterne skal fremlægge planer med passende foranstaltninger på områder som energieffektivitet, vedva-

rende energi eller CO₂-opsamling og -lagring at afbøde de negative miljøvirkninger af statsstøtte til kulproduktion.

Lukningsstøtte

Lukningsstøtte er driftsstøtte, der har til formål at dække tab på den løbende produktion i produktionsanlæg, der skal lukkes. Den giver mulighed for en gradvis lukning af urentable kulminer. Denne type støtte kan kun ydes til kulminer som led i en definitiv lukningsplan.

Det fremgår bl.a. af forslaget, at driftsstøtten kun kan gives, hvis driften af de berørte produktionsanlæg indgår i en lukningsplan, som har en frist, der senest er den 1. oktober 2014. De berørte produktionsanlæg skal være definitivt lukket i overensstemmelse med lukningsplanen. Den samlede lukningsstøtte skal være degressiv og nedsættelserne mellem de på hinanden følgende femtenmånedersperioder skal mindst udgøre 33 % af den støtte, der blev ydet til lukningsplanen i den første femtenmånedersperiode. Støtten skal tilbagebetales, hvis den pågældende mine ikke lukkes. Støtten kan kun ydes til produktionsanlæg, der allerede var i drift, inden Kommissionens fremsatte sit forslag.

Forslaget forpligter medlemsstaten til at fremlægge en plan med det formål at afbøde de negative miljøvirkninger af anvendelsen af kul, på områder som energieffektivitet, vedvarende energi eller CO₂-opsamling og -lagring. At en sådan plan indeholder foranstaltninger, som udgør statsstøtte, fritager ikke medlemsstaterne for de almindelige anmeldelsesforpligtelser og status quo-forpligtelser, der følger af statsstøttereglerne vedrørende de pågældende foranstaltninger, og berører heller ikke kravet om, at foranstaltningerne skal være forenelige med det indre marked.

Forslaget omfatter også sikkerhedsforanstaltninger for at undgå overkompensation og for at begrænse konkurrenceforvridningerne på energimarkedet mest muligt.

Støtte til dækning af ekstraordinære omkostninger

Formålet med denne støtte er at dække omkostninger, som ikke er knyttet til den løbende produktion, og som opstår i forbindelse med minelukninger, f.eks. de såkaldte gamle forpligtelser på det sociale område og miljøområdet.

Forbud mod kumulation

Forslaget indebærer, at støtte, der ydes efter forordningen ikke må kombineres med andre typer statsstøtte eller med andre former for finansiering fra EU til de samme støtteberettigede omkostninger, hvis en sådan overlappning resulterer i et højere støttebeløb end fastsat i bestemmelserne i forordningen.

Det maksimale støttebeløb, der kan ydes, gælder uanset om støtten finansieres fuldstændigt af statsmidler eller delvis af Unionen.

2. Europa-Parlamentets holdning

Kommissionens forslag har hjemmel i artikel 107, stk. 3, litra e. Efter denne bestemmelse skal Europa-Parlamentet ikke inddrages.

Europa-Parlamentet har imidlertid taget sagen op af egen drift, og der vil den 9. november 2010 være afstemning om parlamentets rapport i Udvalget for Økonomi og Valuta (ECON). Herefter er der planlagt afstemning om sagen i Europa-Parlamentet den 23. – 24. november 2010.

3. Nærhedsprincippet

Regeringen finder, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet der er tale om fastsættelse af regler på et område, hvor Europa-Kommissionen er enekompetent.

4. Gældende dansk ret

Forslaget berører ikke dansk lovgivning.

5. Høring

Forslaget er sendt til EU specialudvalget for vækst og konkurrenceevne.

Forslaget er endvidere sendt i ekstern høring.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har fastsat høringsfristen til den 19. oktober 2010.

6. Andre landes holdninger

De øvrige medlemsstater fordeler sig holdningsmæssigt i to grupperinger i forhold til Kommissionens forslag.

På den ene side udviser en række større medlemsstater, herunder en række kulproducerende medlemsstater, klar skepsis over for Kommissionens forslag. Disse medlemslande fremfører det synspunkt, at de sociale konsekvenser af så hurtig en afvikling af lukningsstøtten vil være for store for regionerne, samt at den foreslåede 4-årige afviklingsperiode ikke tager højde for de langsigtede investeringer, som er foretaget i kulindustrien. Disse medlemsstater foreslår en degressiv støtte frem til 2014 og herefter, at der arbejdes med lukning af de urentable miner frem til 2024. Endvidere ønsker de at kunne bibeholde produktionsstøtten.

Heroverfor står en større gruppe medlemsstater, der ønsker at statsstøtten helt skal afvikles i hvert fald inden for de fire år, som Kommissionen har foreslået. Inden for denne gruppe har en mindre gruppe lande tilmed udtrykt skepsis overfor, om det i det nuværende forslag går hurtigt nok med

hensyn til afvikling af støtten, dels på grund af en generel modstand mod særligt sektorstøtte, dels på grund af de miljømæssige hensyn.

Kommissionen anførte på mødet i konkurrencegruppen den 21. september 2010, at det foreliggende forslag afspejler en balance mellem 3 faktorer:

1. at subsidier ikke kan udbetales til urentable kulminer uendeligt,
2. at produktionen af kul skaber forurening, og
3. at minerne har social og økonomisk betydning regionalt.

7. Foreløbig dansk holdning

Danmark er principielt imod sektorbestemt statsstøtte og finder som udgangspunkt, at den gældende kulforordning ikke bør forlænges, når den udløber ved årsskiftet, og at de generelle statsstøtteregler i stedet bør gælde.

Såfremt der tegner sig et flertal for Kommissionens forslag arbejder Danmark for den kortest mulige forlængelse af statsstøtten til kulsektoren efter kulforordningens udløb den 31. december 2010.

Danmark arbejder endvidere for en global afvikling af støtte til fossil energi og tillægger det vægt, at EU fører en ambitiøs energipolitik, der minimerer anvendelsen af fossile brændstoffer.

Det bør afklares, hvorvidt der ydes EU-finansiering til drift af kulminer i unionen. Fra dansk side finder man, at sådan finansiering i givet fald bør afvikles.

Der lægges fra dansk side vægt på, at støtten i henhold til forordningen ikke kan kombineres med anden type støtte.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har ingen lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

9. Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget har ingen samfundsøkonomiske konsekvenser.

10. Administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget har ingen administrative konsekvenser for erhvervslivet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.